

3. Трифонова О.М. Методична система розвитку інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців комп'ютерних технологій у навчанні фізики і технічних дисциплін: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02, 13.00.04 / ЦДПУ ім. В.Винниченка. Кропивницький, 2020. 595 с.
4. Kurzweil, R. (2005). *The Singularity Is Near: When Humans Transcend Biology*. New York, NY: Penguin Books.
5. Moor, James H. (2001). *The Status and Future of the Turing Test. Minds and Machines* 11 (1), С. 77–93.

ВПЛИВ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ НА ПСИХОЛОГІЮ СУЧАСНОГО ПІДЛІТКА ТА СТРАТЕГІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Пасічник Олександр Сергійович,
старший науковий співробітник відділу навчання іноземних мов,
кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник
Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ
bez-nicka@ukr.net*

Мережевий та інформаційно-комунікаційний принципи стали основоположними в конструюванні сучасного суспільного устрою. Молодь, яка традиційно характеризується високим ступенем готовності до сприйняття всього інноваційного, вже інтегрована в нову дійсність, яка повністю змінила традиційні моделі спілкування, міжособистісних взаємин, способів здобуття інформації, а також систему цінностей та ставлень. Те, як інформаційне суспільство трансформувало психологію сучасного підлітка стало предметом ґрунтовних досліджень зарубіжних психологів (Combi, Chloe, 2015), які вказують на появу нових психологічних та поведінкових характеристик сучасного підлітка:

- залежність від соцмереж як основної платформи обміну інформацією та думками;
- важливість особистої причетності до груп у соцмережах;
- інформація, отримана через допис у Facebook, Instagram чи Twitter має більшу цінність, ніж прочитаний текст з підручника або іншої книжки;
- бажання виконувати дії, результатами яких можна поділитися з підписниками в соцмережах;
- сприйняття більшості інформації у візуальній формі, яка притаманна сучасному інтернету, призвело до схильності мислити образами;
- ігнорування великих за обсягом текстів, швидка втома від розлогих повідомлень, пояснень та лекцій; як наслідок – кліповість мислення;
- одне з ключових умінь сучасного підлітка – здатність оперативно знаходити потрібну інформацію в інтернеті;
- здатність швидко “фільтрувати” значні обсяги інформації, одночасно листуватися з багатьма людьми й оперативно реагувати на нові повідомлення;
- залежність від оцінювання в інтернеті; переживання від низької самооцінки;

-
- o o
- наслідком обмеженого живого спілкування у підлітків фіксується слабкий розвиток емпатії, несформованість умінь розпізнавати міміку і жести, збіднена емоційна сфера (їхні почуття – смайли і статуси);
  - намагання самореалізуватися тут і зараз – щоб стати кимось, вони не готові чекати, доки виростуть;
  - відкритість до нових знань, людей і видів діяльності, готовність співчувати й шукати компроміси;
  - більшість речей сприймають через призму практичності та їх функціонального призначення – чим нижча практичність конкретного матеріалу, тим менша зацікавленість в роботі з ним;

Елементи нової інформаційної культури вже частково використовуються в навчальному процесі. Однак, це радше стосується діалогу між вчителями та учнями, який відбувається через створення відповідних шкільних груп та чатів. Маємо зазначити, що тривала пандемія, а згодом війна змусили перелаштувати навчальний процес та здійснювати його в онлайн режимі. Проте такий перехід мав доволі стихійний характер і аж ніяк не був спланованою акцією. Хоча учні відносно швидко адаптувалися до такого режиму навчання, для вчителів цей перехід став справжнім викликом, оскільки довелося освоювати нові технології, наповнювати їх навчальним матеріалом, забезпечувати його інтерактивність тощо.

Вітчизняні вчителі іноземних мов діляться важливими спостереженнями щодо залежності учнів від екранних медіа. Так, на їх переконання, школярі дедалі менше сприймають тверді носії інформації – нерідко вони відмовляються від підручника, натомість обирають електронні версії, або обмежуються фотографуванням окремих сторінок навчальної книги. Проте, навіть електронні підручники, в яких відсутні посилання та відеоматеріали, вважаються нудними. Як бачимо, на часі переосмислення ролі шкільного підручника, який, вочевидь, має повністю змінитися таким чином, щоб відповідати запитам сучасного учня, вимогам інформаційної епохи (інтерактивність, анімованість) та водночас зберегти свою дидактичну сутність. Пріоритетними функціями нового підручника мають стати такі можливості, як: пошук необхідної інформації, масштабування фото, прослуховування та перегляд аудіо/відео контенту безпосередньо в середовищі підручника, уміщення інтерактивних тривимірних моделей, покращена навігація, яка полегшить перехід до потрібних розділів книги, наявність контекстних функцій (наприклад, спливаючі підказки та тлумачення невідомих і нових понять) тощо. Важливою також буде функція для того, хто навчається, самостійно обирати зручний формат відображення книги (суцільна стрічка, сторінкове відображення), можливість робити власні допоміжні засоби (закладки, виділення важливої інформації кольором) тощо. Електронна книга в своєму найкращому втіленні дасть змогу вирішити проблему оцінювання та самооцінювання, коли за умови неправильного виконання тестового або контрольного завдання учні зможуть отримати миттєве пояснення з посиланням на матеріали підручника, чому їхній варіант відповіді виявився неправильним.

Однак, ще більшим викликом є оновлення змістової складової навчального процесу (тем, текстів, завдань та їх проблематики), а також способів діяльності, які мають бути сформовані в сучасного учня. Інформація стає головною цінністю і вона не існує в чистому вигляді, а її точність нерідко потребує перевірки. Відтак, в

інформаційному суспільстві діяльність людини залежить від її умінь ефективно використовувати електронні інформаційні ресурси, вміння здобувати та обробляти значні обсяги інформації. Однак очевидна проблема полягає в тому, що на жодному з рівнів системи шкільної освіти не передбачається формування навичок критичного аналізу інформації. Одне із завдань сучасної освіти полягає в формуванні якостей кожного учасника інформаційного суспільства аналізувати інформацію з метою прийняття правильних рішень.

Водночас, наголошують психологи, не варто перебільшувати готовність учня до роботи з новим типом підручника та завдань. На відміну від соцмереж, які допускають стихійність вчинків і дій, навчальна книга зорієнтована на організацію систематичної роботи. Однак, зануреність у соцмережі, кліповість мислення спонукають до проблем із концентрацією уваги, які, в свою чергу, відображаються в навчальному процесі. Як наслідок, для організації ефективної роботи учні вочевидь потребуватимуть більше алгоритмізованих завдань із покроковою інструкцією, які спрямовуватимуть їх навчальну діяльність.

ІНТЕГРАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ АНАЛІЗУ ТОНАЛЬНОСТІ ТЕКСТУ В ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК

Резіна Ольга Василівна,

*доцент кафедри інформатики та інформаційних технологій,
кандидат педагогічних наук, доцент*

*Центральноукраїнський державний університет імені В. Винниченка, м. Кропивницький
o.v.riezina@cuspu.edu.ua*

Стрімкий прогрес у галузі обробки природної мови вимагає оновлення змісту дисциплін інформатичного циклу у процесі підготовки фахівців із комп'ютерних наук та прикладної лінгвістики. Нині є вільний доступ до різноманітних інструментів обробки текстів природною мовою та величезних текстових корпусів. За допомогою цих інструментів можна автоматично поділити текст на речення, а речення на слова; здійснити пошук синонімів, синсетів (групи синонімічних слів) та гіперонімів; застосувати програму перевірки орфографії; тегувати слова як частини мови; класифікувати тексти; створити частотний словник для певного текстового корпусу та інше. Для виконання таких завдань студенти можуть розробити власний код з використанням деякої мови програмування та спеціальних бібліотек або скористатися відповідним веб-додатком.

Важливим напрямом обробки природної мови є аналіз тональності (Sentiment analysis) – метод, який використовується для того, щоб визначити, чи є повідомлення емоційно позитивним, негативним чи нейтральним. Часто аналіз тональності виконується для текстових даних. У роботі [1] зазначається, що аналіз тональності є однією з областей досліджень у комп'ютерних науках, яка найбільш швидко розвивається. Це пов'язано із появою суб'єктивних текстів в інтернеті та публікацією великої кількості статей, присвячених комп'ютерному аналізу тональності.